

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

DIRECTOR

General de Divizie N. PETALA
COMANDANTUL CORPULUI VI ARMATĂ

ABONAMENTE ANUALE:

pentru cititori 30 Lei
„ autorități 60 Lei
„ întreprinderi financiare 100 Lei

PREȘedintele COMITETULUI SOC. „CULTURA POPORULUI“

V. DIMITRIU

RECTORUL UNIVERSITĂȚII CLUJ

Redacția: Str. Dorobanților 11

Secretar de Redacție: **VASILE D. CILIBO** (Telefon No. 15-74)

Administrația: Str. Dorobanților 11

Luați aminte frați Români

1. Motivul pentru care dușmanii noștri (Germani, Unguri, Ruși), caută a împiedica consolidarea noilor state naționale și în special a noastră a Românilor.

Puterile centrale luptând în scop de a supune lumea, și de a face ca toate celelalte popoare să muncească numai pentru bunul trai al poporului German, Ungur și Rus, au pierdut războiul. Restul lumii, și cu ei Românii, au preferit moartea, au făcut jertfe în vieți, sânge și materiale, căci nu voiau selăvia, nu voiau robia. Dreptatea fiind cu aceștia din urmă, aliații, au învins.

Dușmanii noștri și anume: oligarhia Germană din imperiu, nobilimea maghiară, lacomul popor bulgar și marii proprietari ruși, azi învinși, au fost nevoiți a încheia o pace, care este dreaptă, care asigură libertatea națiunilor și drepturile sfinte ale omului și ale muncii fiecăruia; în plus că acei cari au provocat și au făcut războiul în chip neomenesc, distrugând în mod barbar țări și avuturi (Belgia, Franța, Polonia, Serbia, România, Nordul Italiei), au fost siliți prin tratatul de pace, a da despăgubiri pentru jafurile ce au produs. Acest lucru, natural că nu le convine, căci ei finteau a trăi din munca altora. Pentru că azi ei se văd învinși, pentru că dreptul și umanitatea au învins, caută prin ori-ce mijloc, că pe deoparte să fipe, iar pe de alta să lucreze pe căi ascunse, a dezorganiza pe învingători, și astfel să nu mai aibă cine să-i execute ca să îndeplinească, cea ce cu drept, Comisia de pace, le-a împus.

2. Mijloacele prin care inamicii noștri caută a împiedica consolidarea noilor state Române și a zădărnici unirea realizată cu atâta sânge și sacrificii.

a) Bezorganizarea armatei.

De ce? fiindcă armata noastră, care este scutul țării, contra acestor dușmani și contra răuvoitorilor interni, a rămas, datorită cumințeniei poporului nostru, cea mai bună din lume. Ea este garanția țării, este puternică, mare, disciplinată; în fine este lucru de care ei se tem, căci, cât armata va fi bună, pe deoparte ea va garanta libertatea cetățenilor, iar pe de alta, va obliga pe dușmani a executa condițiile drepte, ce li-s'au împus prin pacea dela Paris.

In ce mod caută ei să dezorganizeze armata?

1. Caută ca prin emisari trimiși cu duhul blândeței, prin sate, prin orașe, — să înducă lumea și pe soldați în rătăcire, speculând orice ocazie, ca să propage neascultarea, dezertarea, nedisciplina, lenea, răzvrătirea, neglijența. Cel dintâiu lucru apoi, caută a suprima ordinea și respectul, care sunt baza progresului în orice fel de instituție. Așa au făcut cu armata Rusă. Prin corupere au reușit a suprima salutul, și atunci acea armată puternică, s-a dezorganizat și a ajuns o turmă de oameni, care a fost măcelărite de însăși aceia care o îndemnase și care sub piele de oi, nu erau de cât lupii cei mai sălbateci. Dacă armata Rusă nu era dezorganizată, în Rusia nu se ajungea la prăpădul care este azi, jaf, și omor. Cine o să folosească de acest fapt? Dușmanii, care sub motiv că vin să stabilească ordinea, pe care armata Rusă nu e în stare s-o facă, îi va încetușa, îi va subjuca pentru multă vreme, și îi vor face robi și sclavi. Iată dar, cum o armată mare, un popor supus, muncitor, religios, luându-se după minciunile spuse sub forma blândă a propagandiștilor,

fără să bage de seamă prăpastia ce li-se pregătește, a ajuns în starea de azi. E un proverb care spune: „unde nu e cap vai de picioare.“ Și e drept! Fără ordine, fără disciplină, un stat nu poate să existe.

2. Propagandiștii dușmani caută apoi a îndenna pe oameni ca să nu răspundă la recrutare, sau cei cari răspund, ca să dezerteze. *Motivele?* Ba că trăesc în cazarmă rău, ba că hainele sunt proaste, că muncesc mult, că mâncarea este rea, etc. Din toate acestea nimic nu este adevărat. Nu trebuie să uităm, că armata Română, din moși strămoși, a luptat, nu cu hainele ci cu sufletul, voința și conștiința, că-și apăra țara, avutul, libertatea sa și mormântul strămoșilor lui, ca să nu fie pângărite, așa cum au făcut-o dușmanii noștri în a cest războiu, când bisericile noastre le-au transformat în grajduri, fapte pentru care Dumnezeu le-a răsplătit.

Este drept că din cauza lipsei provocate de războiu, Țara nu poate avea azi toate hainele noi, și fiecare potrivite pe corp. Aceasta este un motiv, la o armată de mercenari, iar nu pentru armata Română, care e a Țării și care își apăra pământul.

Dorobanțul Român în Moldova, a luptat desculț, desbrăcat, nemâncat și cu boale care-l secera, dar el avea inimă, nu s'a descurajat, și astfel a învins, căci mai bine a preferat a muri cu arma în mână, decât ca rob al dușmanului. Guvernul își dă toată osteneala și zi de zi se procură haine, echipament etc. Masa soldatului nostru este bună și îndestulătoare.

Ofițerul Român, este deosebit de acel de tristă memorie Austro-Ungar de ieri, căci e născut din popor, crescut cu poporul, simte la fel cu el; muncește din greu ca soldatul, el îl crește, îl instruește, îl îngrijește cu de toate; nu e stăpânitor cum era la Germani și Austro-Ungari, ci el este fratele și părintele soldatului, și de aceia soldatul l-a iubit și s-a sacrificat cu el împreună. Ofițerul Român a fost și va fi totdeauna în fruntea soldaților săi, și la bucurie, și la lucru și la pericol. Aceasta a fost cheia bravurei armatei Române, pe care dușmanii au simțit-o și de aceia acum caută s-o surpe.

Pentru aceia toți să răspundă la apelul Țării, să vie să-și facă datoria cu plăcere către țară. Când omul vine de drag, și nevoile și greutățile par mai ușoare.

Cel care nu vine de drag, va veni de nevoie, căci datoria trebuie să și-o facă. Dece să fie adus cu forța? Ca să răză dușmanii de el? Ca dușmanul să-și facă gustul și să se încurajeze? Cine nu-și face datoria față de țară nu merită să trăiască, este ori laș ori incapabil. La Greci și Romani, cine nu-și făcea datoria către țară, era desconsiderat și nici fetele nu-i luau de bărbați, ca pe niște incapabili de minte, sau schilozi trupește și sufletește. Venit la armată fiecare să fie muncitor, cinstit, mândru, să poarte haina, așa veche cum este ea; dar curată și bine îmbrăcată. S-o poarte cu mândrie, Omul mândru și conștiincios, îl respectă și dușmanul și lumea. Dacă vrei să te respecte toți, respectă-te tu singur făcându-ți datoria complet și cu drag către țară și tron.

Cine e dezertor nu merită a trăi. Trebuie hulit, trebuie silit a se întoarce la datoria lui. Dezertorul alungat, fuge în păduri, fuge de lume, suferă frig, suferă de foame. Este o viață aceasta? E mai bună ca în cazarmă, unde el este cinstit de toate lumea, unde este respectat, este mândru, este îngrijit? Nu! Acei cari cunosc un dezertor și nu-l dau pe față, fac o crimă, căci înseamnă că sunt părtași cu el, la cea mai mare crimă, cea de a nu-și face datoria.

Patriotismul faptelor și patriotismul vorbelor

În vremuri de restriște când țara este amenințată de vrămaș, patriotismul tuturor cetățenilor ia forma văzută a apărării naționale, chiar cu sacrificiul vieții lor. Atunci vorbele n'au nici cum rost și numai faptele ne pot scăpa.

Când națiunea română a trimis tot ce avea ea mai viguros în luptele legendare de la Mărăști și Mărășești, când oștirea țării, — care și a făcut complet și strălucit datoria — a hotărânit cu munți de cadavre și valuri de sânge, înaintarea vrasmașilor și a dat viață cuvântului evanghelic „pe aceia nu se trece“, dându-ne astfel cea mai strălucită pildă de patriotismul faptelor.

Când țara noastră ajunsese aproape de așa zisul triumflu al morții, când multe capete mari se zăpăciseră, când mulți luau drumul pribegiei spre Odesa pentru că nu puteau suporta nici măcar cu imaginația crudele suferinți de care era amenințat poporul românesc, când dușmanul crud și neiertor ne împunea sacrificii peste puterile noastre, puterea faptelor vitejei noastre ostiri ne-a scăpat.

Iată patriotismul faptelor. Aceasta pildă ar trebui să fie urmată de toți acei ce spun că-și iubesc țara și în împrejurări critice ar trebui să pue totdeauna mai jos persoana și interesul lor, și să-și fie ochii așinți la binele țării și neamului.

În vremuri liniștite, patriotismul dacă ia forma vorbelor mari, promisiunilor largi dar amânate, discursurilor strălucite și zguduitoare, focuri de pae, care se stâng imediat, pentru a eși în toată golicea lui, interesul personal. Acest fel de patriotism este nu numai nefolositor, ci dă dreptul pericolos, căci înșelând, ca și „apa morților“, ochii și sufletele amână consolidarea internă atât de trebuitoare.

Să ne ferim, prin urmare, de patriotismul vorbelor, de declamarea dragostei de neam și țară pe la toate răspântiile, și să lucrăm neconținut, tăcut dar temeinic pentru înfrățirea și bună starea tuturor celor ce trăesc între fronturile României întregite.

Acesta este, — și numai acesta — patriotismul faptelor. Conștiința datoriei este prima părghie a patriotismului de fapte. Când fiecare în sfera sa de activitate va fi un cetățean conștiincios de datorii sale, pe cari și le va îndeplini și de drepturile sale, pe care nu le va lăsa încălcate, când domnia cinstei și a legilor va fi întronată, când hatârările și

toleranța vor fi îngropate pentru totdeauna, când dreptatea și adevărul vor triumfa în toate ramurile de activitate, când nimeni nu se va simți nedreptățit și toți se vor bucura de drepturile lor înscrise în legi, atunci patriotismul faptelor va da binecuvântatele sale roade și atunci noi toți vom fi împăcați în conștiința noastră, că ne am făcut cinstit și temerit datorii.

Numai atunci România mare, va fi consolidată, numai atunci vom putea sta cu fruntea sus în fața judecății istoriei, numai atunci nu vom avea a ne teme de uneltiri viclene și amenințări dușmănoase, numai atunci vom putea spune cu glas de tunet celui ce ar îndrăzni să ne atace, îi vom putea spune vorbele lui Mircea Voevod:

"Eu im apăr sărăcia și nevoile și neamul,
Și de aceea, tot ce mișcă în țara asta: răul, ramul,
Numai mie mi-e prieten, iară ție dușman este;
Dușmăni vei fi de toate fără a prinde chiar de veste."

Să nu uităm că pădurile de cruci sămănate în tot cuprinsul țării, până la înfloritorul cimitir de la Turcucaia și până pe malurile blândei și liniștitei Tise, ascund sub ale atâtea sufe de mii de eroi, care și au jertit singurul lor bun, — viața — iar astăzi suflătele lor privesc de sus spre noi, ca să vadă cum știm să ne facem datorii și cum consolidăm ceea ce ei au clădit.

Să nu uităm că aceste păduri de cruci, care își întindeau brațele, ca un simbol al desnădăjduirii, cât timp dușmanul ne ținea cotorpita țării, astăzi și au ridicat brațele a binecuvântare, că visul s'a înălțat și jertfa celor ce dorm sub ele n'a fost zadarnică.

Aceste cruci sunt semnul văzut al patriotismului de fapte și trebuie să fie eternul îndemnul de a părăsi patriotismul vorbelor.

Să ne păzească Dumnezeu neamului nostru de ziua când aceste cruci își vor ridica brațele a blestem, dacă noi nu vom fi la înălțimea patriotismului ce ni se cere, și dacă nu vom ști să păstrăm și să consolidăm ceea ce morții noștri scumpi ne-au lăsat.

Vladimir Nicoară.

Bețivilor

În America a început, în vremurile acestea de mișcă nesocotite, cea mai antipatică și mai imorală dintre toate mișcările: aceea a alcoolului.

Cei ce trăiesc prin alcool, ca și cei ce mor printr-unul — cârciumarii și beșivii la cântă — au orânduit un meeting, fără de surșine și fără teamă de Dumnezeu.

Și au eșit măimotăți la drum, cu însuflețire multă, vorbăreți, galăgioși și au pornit-o pe uliți, plini de mândrie, ca și cum ar fi plecat să ridice glasul pentru vre un ideal mareț.

Voi au adică, beutoții și speculatorii lor — cârciumarii — să hotărăscă statul se fie mai bun alcoolul și cu alcoolicii și pentru că s'a înemerit ca stăpânirea și nu plece urechea la cereglioasele lor pretențiuni, hai să scoale poporul în picioare!

Nu s'a mai pomenit, de când e lumea, mai multă îndrăzneală din partea viciului, din partea celor cari îl întrefin, ca și din partea celor încâtecați de el!

Înainte vreme, cel care avea vre-un asemenea bețesug — beția, cărțile, etc. se ascundea, se ferea de lume și, afară de cazul când era prins în fapt — încerca să și dea înțășirea că este și el om ca toți oamenii. Iși dădea seama, nenorocitul, că a căzut la o patimă urată, se luptă cât putea cu ea și îi era rușine de bețesugul lui, care îi colora mai jos de concetățenii săi, ba uneori chiar mai jos de animale.

Pentru prima oară se trănăștează dreptul la vicini, beție și prin urmare, la scandal, turburări și la crimă!

Ne surprinde faptul acesta, cu atât mai mult cu cât s'a petrecut în America, țară civilizată, cu palate care spintecă norii.

Alcoolul nu e bun de nimic — în ceea ce privește hrana omului, țuica, luată pe stomacul gol, este îndată absorbită și atacă sistemul nervos. Celor cari au de mai înainte areală în stomac —

hiperclorhidricii — printr'o întrebare îndelungată ea le găurește mucoasa acestui organ, cel mai însemnat din toate, dacă e vorba de mistuire.

Țuica cea bună, după cum spune un medic, este aceea care are cât mai multă apă înțrânsă, adică aceea din care otrava s'a împrăștiat.

Berea dăfătă stomacul și face pe om lenes; iar trupușii răpește eleganța și mlădiearea. Berea de după război, cu desosebire, este crudă și vătămătoare sănătății. Cerealele scumpindu-se, ca și minca, fabricanții întrebănează te miri ce mijloace — stricătoare organismului omenesc — ca să obțină o cantitate cât mai mare, într'un timp cât mai scurt, fără milă de sănătatea noastră.

Vinul întărită pe om, îi face rău, crud, împingându-l până la omor, fără a să-l hrănească măcar cât de puțin. El excită organismul, nu-l hrănește.

Vinul se falsifică mai des de cât țuica și berea și într'un mod mai barbar. Se face vin din lemne, din mere, din pepeni, din spirit și din fel de fel de esențe și de otrăvuri. Ca să-i dea culoare, se adaugă vinului cafea nemțească (franc cafea); iar negustorul îi bate cu fărnel, cu care adesea mătură și prin prăvălie, ca să-l amestece!

Se mai pun în vinuri diferite vopsele, albușuri de ouă (proaspete sau vechi) și câte alte necurătenii!

Acum, dacă finem sama că țuica, berea și vinul sânt alcoolurile cele mai cinștite, — că și printre răutăcatori sânt unii mai primejdieși și alții mai puțin răi — lesne ne putem închipui ce sânt celelalte, diferitele rachuri, liqeururi, amestecate, absurturi, etc.

Deosebirea între otrăvurile cunoscută — acid fenic, sublimat corosiv, esență de oțet, apă tare etc. și alcool este una singură cele dintâi omoară dintr'o dată, cel din urmă ucide cu încetul.

Dar pe când otrava omoară nu-

mai pe cel care o bea, alcoolul îi otrăvește și urmașii nevinovați, bieții copii care vor suferi toată viața din pricina păinii părinților.

Nu se află pe fața pământului un dușman mai mare, mai șiret și mai crud al omului de cât alcoolul.

Henrik Ibsen, un mare scriitor al unui neam de la nord, ne spune povestea peste măsură de tristă a unui doctor în medicină anume Hauk, care a fost toată tinerețea neom, din cauză că tatăl lui a băut prea mult în viece și care a închis ochii de timpuriu, din aceeași pricină, fără de nici o vină.

În medicină alcoolul se întrebuințează ca antiseptic — prin urmare ca și celelalte otrăvuri — și foarte rar se dă unor opticoși în ultimul grad, spre a le procura o viață artificială de o clipă.

Cei mai învățați medici au osândit alcoolul, de multă vreme; iar regii s'au așezat în fruntea societăților antialcoolice.

În America s'a și îngăduit un meeting al beșivilor; așa spune telegramul, așa trebuie să fie.

Noi nu sîntem după părerea unora, atât de civilizați ca americanii.

Dar să poftescă, pe stradele noastre, speculatorii de alcool și nenorociții stăpâniți de acest viciu, să organizeze meetinguri, cu surele și cu tobe și dacă nu i-o liniști poporul nostru cuminte de îndată, ca să le treacă pentru multă vreme pofta de asemenea manifestații, mă prind cu dvoastră pe ce vreme!

Un singur beșiv, când trece, stărnește râsul sau mila celor ce îl văd; mai mulți alcoolici la un loc șanșosi, obraznici și galăgioși, stărnesc indignarea oamenilor celor mai blajini.

... Iată de ce „Cultura Poporului” sfătueste pe drajii săi cetățeni să lupte pe toate căile în potiriva alcoolului, unul din mijloacele prin care dușmanii neamului caută să ne doboare, să ne vîlgulască, că miștile că să poată face ce vor vrea cu noi.

Const. Rîuleț

PROVERBE

Unul ține frigerea și altul mănâncă friptura.

Când te frigi, incaltea să te frigi cu dorbă bună.

Nimenia nu întreabă de casa frumosului ci de casa vrednicului.

Gura rea numai pământul o astupă.

Gura ucide mai mult decât sabia.

Sacul cu două guri nu-l poți umplea.

Sede hârbul în drum și râde de oală.

Nu-i harnic cine dă ci-l harnic cine ține.

Când te calcă hoțul nu te întreabă de ce ți-e cojocul.

Cine gonește doi iepuri nu prinde nici unul.

Cine nu e iertat nu știe să lerte.

Cine voește să se îmbogățească din plug trebuie să-i poarte de coarne.

Cine îmbrățișează multe puține adună.

Mai bine o împăcare strimă decât o judecată dreaptă.

Chlorul e împărat între orbi.

Împrejurarea face pe hoț.

Cel ce se înalță se smerește.

Cel ce începe multe nu isprăvește nimic.

Lenea e începutul tuturor răutăților.

Cucuvăile

Cu privire la cucuvăile din Juncani, bătrâna mea gazdă Catinca lui Manole Măjlea, mi-a povestit o mișcare de istorii fatricioșoare. Într'o zi a găsit una, căzută pe coș, în chifer. Fetetele babei — avea vre'o trei — ar fi voit s'o omoare, dar mama lor s'a opus cu îndârjire și i-a dat drumul: să se ducă să mai omoare și la alții, că deasupra casei lor destul a cobzit!

De atunci singurul ei fiu „a răcit la flămânzi”, dar o duce așa, cum poate, că de-ar fi ucis cucuvăna, îi adormia și băiatul pe veci. Așa credea mama Catinca — și toate mătușile de o samă cu ea din sat. Cât despre pilde, stavă Domnul, le știa toată lumea!

Si a început să-mi povestească, rar, cu mâna la gură, înfiorată, cum s'a stins tot neamul unui apig vânător, proprietar prin partea locului, care înpușcă nesocotit cucuvăile.

Cum auzea oare-una pe casă, lua pușca, stăia în ogradă și o doboră, că era ochișor mare. Da nu se fusese a bună, străcut! El

avea un neg mare la mîna stîngă. Într'ozi, necuratul l-a îndemnat să lege negul cu o sforțică, s'o prindă de cleampa usii și să zmucească zdravăn, cu nădejde. Crescătura a eșit ca un drop, lăsând o gaură prin care a început să țâșnească un sânge negru și urât, de ziceau ai lui că a scospat de toată răutatea din trăsna! Dar iată că, peste câteva zile, l'a năplut toată mîna, cu piept cu tot și s'a dus, deși era om la putere. A marit cu zile!

Dupece l-au însemăntat, au trecut trei zile de liniște și cucuvăile au început să se jelească, din nou, de asupra casei vînatului. Si veneau stoluri-stoluri și mari și se înmulțeau jarcă, spurcetele, că nu mai trăgea nimeni în ele. Dar pînă într'o zi a fost și asta, că l'erau tare urâte coanei văduve cucuvăile. Si într'o noapte, mîniată foc, că nu mai era chip să se odihnească din cauza lor, a trimis băiatul cu pușca afară, să le dea jos. Tragea bine și ficioșul: îi semăna lui tat'su. Două a ucis dintr'o dată. Si erau mari și grase! Dar veni că, a

doi, au găsit flăcăul într'un puț părăsit. Nici azi nu se știa dacă a căzut el, sau l-a aruncat cineva acolo.

Catinca lui Manole Măjlea se închină, gîndindu-se la rolul cucuvăilor, în întîmplarea tragică a băiatului.

Apei, dupece își roti ochii de jur împrejur, ca și cum ar fi vrut să se asigure că n'a pătruns cineva în casă, continuă, fără să ia mîna dela gură:

Rămăse în casă numai femeea că un argat. Și trecuă iar trei zile de liniște, dupe care cucuvăile năvăliră și mai obraznice. Biata cucoană se jeluă în tot satul că nu stie cum să le alunge, că nu mai poate să le rabde.

Într'o seară trimise argatul la Murgeni, dupe niște pîine, când sosiră pecostele pe casă. Cucoana era tare amărâtă, că pierduse niște boi.

A luat singură pușca și a ucis una; știa să nimerescă și ea, că mergea cu boerii dela Huș la vînatuare. Celelalte s'au speriet și au fugit, dar pe cucoana chiar în noaptea aceea a strîns-o de gât argatul și l'a furat toți banii! Trei zile a zăcut moartă în casă, fără s'o stie nimeni, că argatul își luase humea în cap. Cum mai gemeau cucuvăile și atunci!

Dupe ce s'a dovedit omorul și au îngropat o, cucuvăilele sau mai dat pe acolo: s'au mutat la cîmîr, unde sînt îngropați vînatorii!

Si Catinca lui Manole Măjlea s'a opră, clătînd din cap, cu un fel de tristețe amestecată cu teamă multă:

— Să nu trageți în ela, maică, așa vă rog, că-mi prăpădiți băiatul și a fost și el ostaș sergent fu-nier la Iaș.

Nau tras și cucuvăile veneau într'una. Un prieten, ofițer, care cunoștea povestile mamei Catinca, mi-a zis, într'o seară, în glumă:

— Mă, se vede că s'a înșelat lelea Catinca: nu la cîmîr, ci aici s'au mutat cucuvăile!

Nu făceam haz, dar Catinca lui Manole Măjlea, serioasă, de căteori auzia cucuvăile, tresăria și își învâluia capul într'o privire caldă, dureroasă...

Const. Rîuleț.

Splonii

Dacă vom rîsoli cronicile prăfrite de vreme, ori cât ne-am încerca să căutăm printre trădătorii de neam sau spioni, nu vom isbuti să găsim numele unui român care să-și fi călcat datorniile și să fi intrat în skuiba dușmanilor.

Românul din firea lui nu poate fi trădător de neam și nici să sorvească de spion în contra patriei lui.

Toți câți au fost în slujbe străine, au fost sau de origină străină, sau străini și ca suflet și ca neam, de români.

Si de aceia despre aceștia voi încerca să vorbesc, pentru că noi românii să știm cum să-i descoperim, cum să ne ferim de inoamele lor, și ce să facem pentru a să-i dăm pe mîna autorităților?

Pe spion îi poți cunoaște după labrăcăminte, de obicei, e prost îmbrăcat ca să nu atragă atenția autorităților, după privirea lui, veșnic cercelătoare căutînd să vadă cât mai mult fără să fie văzut; după vorba lui întrebările lui sânt întotdeauna tainice; după felul lui de purtare, caută să se arate că e nepăsător la tot ce se vorbește în jurul lui, în schimb însă trage cu urechea.

Văzându-l, juri că e un om tare nenorocit, prăpădit de mîncă, face pe somnorosul prin cărciumi, dar urechea îi e așiniată la tot ce se vorbește. Caută să-și afle locul aproape de militară, iar dacă întră în vorbă cu ei, prin tot felul de întrebări sucite caută să tragă de limbă pe cei slabi de inger, umblînd să afle de la ei, cum e organizată armata noastră, câtă armată ar fi în cutare parte, ce ofițeri o conduc, dacă au sosit sau va mai sosi oștire și pe unde sânt tranșee?

De multe ori sub haina unsuroasă a ispititorului se ascunde spionul cel mai vicelan care în țara lui fusese ofițer, și un om cu știință de carte întrebările lui sânt de multe ori ocolite așa că u ispititorul fără să vrei îi dai toc

Și totuși se poate

mi răspunsul care lui îi trebuia.
De aceea nici odată nu trebuie
dăm răspuns nimărui,
când e vorba de chestiuni refe-
rind la armată sau în legătură
cu armata.

Sânt mulți dușmani, cari trec
granița pe sub ascuns, cutreer
statele împărind oamenilor mani-
feste, cari nu au alt folos decât
că încearcă să vă otrăvească suf-
letele cu tot felul de neadevăr și
promisiuni.

Luaji din scurt spun că sânt
trimiși de cine știe ce mare domn
în Ungaria sau Rusia, ca să-vă
libereze din țara noastră care
din fericire are cea mai mare
libertate. Tocmai din acest lucru
se poate vedea lipsa de temei a
acestor păcătoși; cari dacă au
scăpat pentru o clipă de sub
ochiul autorităților noastre, cad
în cele din urmă tot pe mâna lor.

Față de soțul acesta de otră-
vitor de suflete, dă'oria noastră
a cetățenilor României mari, e să
aducem la cunoștința celui mai
apropiat post de jandarmi, că în
citate sat și loc se află un spion,
iar dacă postul e prea departe și
vedeți bine cu ce fel de om străin
de neam aveți de aface, singuri
să-i dați pe mâna autorităților
spre a primi pedeapsa ce merită
asemenea răufăcătorii.

Nu primiți nici o tipăritură de
a lor, nu stați nici cum cu ei de
vorba, și numai decât să-i dați
pe mâna jandarmilor sau o po-
liției, și să nu adăpostii sub-aco-
perșul vostru.

Pa ziți voastre de asemenea ființe
că și voi veți cădea în mare
vină, și legea amar vă va pe-
depsi.

Mulți din felul acesta de oa-
meni, vă vor da bani și ginva-
ruri spre a le servi lor de unelte,
să nu le primiți. Luărurile acelea
mai toate sânt pătate de sânge și
strămbătate, ele sânt ispita, și
lucrul diavolului nu trebuie să atingă
măinile voastre, pentru că legea
vă va pedepsi ca și pe ei.

Dar toate astea să nu le faceți
numai de frica legii, ci de-a lui
Dzeu. Să fiți pătrunși de adevăr,
de binele pe care Statul nostru
li vrea tutulor naționaliștilor,
pentru că toată lumea din Româ-
nia să poată trăi în bună pace.

Să vă vedeți de munca voas-
tră, și de nevoile voastre, și să
nu dați ascultare vorbelor înșela-
toare ale aceluia ce vin în țară
cu gânduri meschine, cătând să
vă otrăvească sufletele cu tot fel-
ul de minciuni; cătând să vă at-
ragă în partea lor cu tot felul de
daruri, abătându-vă de la drumul
cel drept; care e munca ogorului
câștigat cu atâtea ferte, res-
pectul legilor țării, încrederea și
dragostea neamului în Regele
nostru, și numai auzirea Dzeu își
va arunca bunătața Lui asupra
celor drepti, buni și ascultători,
iar țara noastră va prospera în
crua spionilor, cari numai prin
priceperea voastră vor fi stârpiți
și dați pe mâna judecătorilor în-
naintea de-aș-ti primit plata mâr-
săviei lor de la atot puternicul
Dzeu.
Angelo Stătescu.

Au trecut ani de zile de când provinciile zmulse
patriei mume, au fost scăpate din jugul strein.

Zile mari, sărbători netrăite, au încununat jertfa
vieților tinere pierdute în câmpiile gloriei românești.
Zile mari ne-au fost date să le trăim, nouă, celor ce
am avut norocul să rămănem în viață, spre a le prăznuim.
Și bucuria înfrățirii noastre a fost așa de mare, în cât,
ura îngrămădită de veacuri în sufletele fraților desro-
biți s'a mutat în milă și în uitare. Suferințele îndurate
de generațiunile robite au fost uitate și mâinile noastre,
s'au întins frățeste mâinilor dușmane ce ne gătuse vea-
curi nenumărate, în șir.

Pentru noi, toți locuitorii pământului nostru
blagoslovit, au devenit frații noștri Luni și așa și
trebuie să-i socotim pe toți aceia ce rămași între
noi, vor ajuta la propășirea în liniște, a țării noastre.

Jidovul ce ne a vândut și în timp de pace și în
timp de războiu și în provinciile ce le-am desrobit și în
țara mamă, Neamțul ce ne-a speculat și Ungurul ce ne-a
sugrumat și ne-a batjocorit și leaganul și cocișul,
în locul răzburării noastre legitime, în locul cruzimei la
care se așteptau, întâlnește astăzi prietenia caldă a celei
mai omenesti ierării.

Și această prietenie nu e nici joc de bursă, nu este
născută nici din socoteli diplomatice, nici din ordine su-
perioare, naționale sau internaționale, cu atât mai mult,
cu cât tribunalul suprem al lumii, al tutulor neamurilor
biruitoare alături de noi, în războiu, judecă astăzi pe
toți aceia ce au înjosit prin purtarea lor, omenirea.
Această prietenie s'a muls din adâncul sufletului nostru
Romănesc, a pornit instinctiv din firea cea nobilă, a
neamului nostru mare.

În locul răspunderilor a venit uitarea tu'lor ne-
legiurilor, în locul răzburării a isvorât iertarea atât
de creștinească a poporului nostru.

Dar ceia ce formează bunătața sufletelor noastre
să nu se transforme în slăbiciune, uitarea și iertarea să
nu fie socotite ca o scădere a simțirii noastre, a mând-
riei și demnitatei noastre românești.

Și dacă din contribuțiile noastre se plătesc pensii
funcționarilor ce au slujit statul dușman al cotropitorilor,
dacă îngrijim de invalidii și văduvele și orfanii celor
care au căzut pentru țară și streină, în războiu cu noi, dacă
dăm pâine slujbașilor străini, primiți cu buna noastră
credința în serviciul statului nostru; dacă socotim pe
toți locuitorii țării noastre, cetățeni buni și nu le cerem
socoteala împilărilor trecute, și le tolerăm toate îndrăs-
nelile și le îngăduim libertățile ce nici propriile lor țări
nu le îngăduiau, să nu trecă prin gândul nimănui că
toate acestea, le facem din silă, din inferioritate, ori din
lingușire. Nu, nimeni nu ne poate impune să nu ne
ingrădăm siguranța noastră cu măsurile cele mai
severe, nimeni nu ne poate cere socoteala că am
plătit polițele suferințe or trecute. Purtarea noastră
are obârșă în însuși superioritatea rasei noastre ce
în toate timpurile și în toate biruințele, nu și-a
batjocorit învinșii.

Purtarea noastră, demnă și iertătoare, de neam
superior, nu trebuie însă împinsă până acolo unde să
ne nescotim noi înșine.

Dacă împotriva felului în care istoria ce a arătat
că împilatorii noștri s'au purtat cu Românașii provinci-
lor desrobite, ne purtam noi astăzi cu ei. Dacă le în-
găduim școalele în care se plămândește ura împotriva a
tot ce este românesc, și noi o știm.

Dacă bisericile în care popii lor, propovăduesc piei-
rea noastră și o știm și nu le închidem, în nădejdea că
Dumnezeu le va deschide ochii împăienjenii de ură.

Dacă tolerăm ziarele lor, în care ne injură și ne
blesteamă, Dacă îi lăsăm să grăiască limba lor, ce a
creiat un vocabular special cu ocări la adresa noastră.

Dacă în sfârșit, le facem viață la noi în țară, mult
mai ușoară de cât au avut-o ei la ei, nici pomeneală
de a noastră între ei; nu înțelegem însă, să uităm o
clipă măcar că noi suntem stăpâni în țara noastră,
marită nu numai în virtutea drepturilor istorice, ci și în
virtutea sfântului drept al jertfei sângelui nostru și al
vitejiei soldatului Român.

Am atras luarea aminte a autorităților noastre în
nădejdea unei grabnice îndreptări. Dacă înțelegem greu-
tățile mari de organizare a unei administrații uniforme.
Dacă pricepem epoca de transformare prin care trecem.

Dacă ne găsim în fruntea celor ce propovăduesc liber-
tățile civice îngrădite numai de orânduirea labire de
țară și respect de lege și autorități.

Nu ne împăcam însă, cu păstrarea la nesfârșit a
unor stări de fapte, ce lovesc nu numai în demnitatea
noastră națională, ci în însuși existența noastră de stat.

În nenumărate rânduri cetitori noștri, ni-s'au plâns
că la multe autorități, limba oficială este cea ungurească
și n'am crezut.

Ne-au trimis imprimare întrebunțate de Administrația
Romănească și am bănuț că sânt glume. Ni s'au expediat
scrisori și acte, pornite din țara noastră, de la Autori-
tățile noastre de Stat, cu sigiliile maghiare și ne-am zis
că nu se poate, că trebuie să fie o greșeală,

Fusese parcă o obligațiune pentru slujbașii noștri de
Stat să învețe românește, și apoi în slujbele Statului
nostru, în regiunile desrobite, Români să nu fie de loc?

Autoritățile noastre să nu fie oare autorități Romă-
nești?

Na, nu, asta nu se poate, simțul nostru național nu
poate să creadă. Nu, nu se poate!

Și totuși se poate.

Multe din tribunalele din Ardeal, nu mai vorbim de
poliții și cele lalte administrațiuni, nu numai că întrebun-
țează imprimatele rămase prin arhivă de la autoritățile
ungurești, nu numai că retipăresc aceleași formalare, doar
cu marca țării, ci declarațiile cercetărilor, constatările și
hotărârile sânt date în limba ungurească.

Și totuși se poate:

Am vazut un dosar al tribunalului de la Oradia-
Mare, cercetat de poliția aceluiaș oraș, numai în ungu-
rește, în tot dosarul ne fiind o vorbă romănească, și nici
hotărârea, sentința ce se dă în numele M. S. Regelui, al
legei și al poporului Român, nici această hotărâre nu
era col puțin în Romănește.

Și totuși se poate.

Am primit scrisori nenumărate din tot Ardealul, scri-
sori pe care rânjeau sfidător stampilele ungurești, cu
coroana Ungariei cu cruce strămbă, cu minurile orașelor
în limba asupritorilor noștri.

„Kolosvár“, „Temesvár“, „Marușborsa“ etc. sânt numite ofi-
cile poștale Romănești?

Și totuși se poate.

Căile ferate române din Ardealul Romănesc, folosesc impr-
imatele limba și stampilele ungurești.

Avem documente și imprimare, pe care le vom păstra în mu-
zeul istoric, al nepăsării noastre vinovate.

Cum nu se găsește în țară noastră bogată un car cu
lemn să slujească pentru rugul pe cari să ardem hărțile
ce ne amintesc organizațiunea de asuprire voită?

Pe întinsul câmpiilor noastre, nu e un petec de pământ unde
să ne îngropăm de a pururi stampilele cu sfidătoare coroană cu
cruce strămbă?

Dacă nu se mai găsește nici un loc, să desgrupăm oasele
sfinte ale unui, martir al asupririlor trecute și să îngropăm acolo
sigiliile de dureroasă aducere aminte.

Nu avem atâția bani să ne facem tipărituri romănești?

Nu avem hârtie în țara bradului?

Ori toate aceste lucruri au trecut neobservate?

Funcționarii noștri nu știu romănește, judecătorii noștri judecă
în limba altui popor?

Cheltuim milioane din punga noastră comună, pentru ofițiile
Romănești, nu pentru cele maghiare.

Cheltuim milioane pentru redeschimbarea neamului nostru im-
pilat și păstrăm încă limba oficială, numirile orașelor, stampilele
și imprimatele foștilor noștri dușmani, oficial făcând cea mai vie
propagandă pentru ei!

Cam se poate una ca asta? Să ni să mărească birul dacă
contribuțiile noastre nu ajung să Romănim cel puțin serviciile
publice Romănești.

Le am văzut toate acestea, le avem în meiele noastre, le
privim îndurerăți, dar nu credem, nu putem crede.

Trebuie să fie o simplă scăpare din vedere în vâlmășagul
marilor noastre preocupări.

Suntem siguri că cele semnalate de noi, se vor în-
drepta de însuși șefii serviciilor respective, fără să se mai
aștepte măsurile ce va urma să se ia de guvern, căci
pentru Dumnezeu suntem în țara Romănească.

V. Chiru.

CETICI
SI RASPANDICI
ZIARUL VOSTRU

CULTURA
POPORULUI

CE TRĂESTE PRIN
DOI SI PENTRU DOI

ZIARUL VOSTRU
NU PRIMESTE SUBVENȚII
DE LA NIMENI — DECI A-
BONATI-VA CAT DE MULT

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMÂNESC

Limba românească

1.

Să nu se mire imbiții cititori și „Culturii Poporului“, că în acest curs popular de *Istorie* a Românilor vom să le spun ceva și despre *limba românească*. Din celace urmează vor vedea, că și *limba românească* are o pagină, și încă mare, din istoria unui popor. Ajunge să amintesc aici un singur exemplu: în agricultură numele principalelor plante de cultură, ca *grâu, orz, secară, pînă, a* apoi cuvintele *cos, arare, sămănare, săpare* sunt din limba latină, adică limba Romanilor. Tot așa numele animalelor trebuia cnoase la agricultură, ca *bou, cai, vacă, capră, oaie*. Ce însemnează acestea? Chiar dacă nu ar fi alte dovezi, că noi suntem din neamul Romanilor vechi, *limba* dovedește, că ne tragem din aceștia și că strămoșii noștri, coloniștii romani așezați în Dacia, să ocupau cel mai mulți cu agricultura și creșterea vitelor, a fecă cu aceea ce se ocupau în Români, cari nu prea aveau meseriași din neamul lor, aceștia fiind mai mult străini.

Mai e încă ceva. Soarta unei limbi e tot una cu soarta poporului, care o vorbește. Cât timp o limbă e săracă în cuvinte și în forme, poporul care o vorbește e totdeauna pe o treaptă inferioară de cultură; o limbă amestecată dovedește, că în poporul, care o vorbește, s'au topit și frânturi din alte neamuri*) s'au că o fost și sub-stăpânirea unui neam străin; o limbă împărțită în *dialecte*, adică în feuri deosebite de-a o vorbi, încât mai nu se mai înțeleg unii cu alții,**) arată că părțile din acel popor au fost despărțite timp îndelungat unele de altele. Estă cum avem deci în limbă și istoria unui popor. Sunt chiar învățați, cari zic, că un popor este o limbă. Și în limba noastră mai veche *popor și limbă* e tot una. Mitropolitul Dosoftei, traducând în veacul al 17-lea psalmii în versuri, zice în psalmul 46:

Limbile să năste
Ca cătuce năste

Înțelegând cu verba *limbile* pe popoarele lumii. De altfel și acum zicem *gloată și gloate*, ceea ce înseamnă la noi *popor*, dar în vechea limbă grecească, din care am împrumutat vorba de pe timpul legăturilor noastre străse bisericești cu Grecii, înseamnă *limbă*.

*) Mai tare se vede aceasta în limba engleză, care e aproape în întregime germană și franceză.
**) Ca de pildă în Italiani, Francezi, Germani, mai puțin în tineri.

Căutând *local, unde se vorbește limba românească*, vom învăța istoria întinderii neamului nostru și vom cunoaște și neamurile străine, cari s'au așezat, căutând hrană, pe pământul românesc. *Limba românească* se vorbește înainte de toate de Români din Dacia lui Traian, acum România mare. Aici a fost leagănul nostru de când s'a plămădit și aici a rămas până în ziua de azi. Limba românească se mai vorbește însă, tot de Români, și pe malul drept al Dunării, în Serbia veche și în Bulgaria, apoi până departe dincolo de Nistru în Ucraina. Aceasta dovedește, că unii Români, dând de năcazuri au trecut peste frontiera Daciei trănene și s'au așezat pe pământ străin. În Peninsula Balcanică, și anume în Serbia de meazăzi și în Grecia sunt, mai ales în părțile muntoase, sute de mii de Români curați, cari vorbesc românește. Mai avem o rămășiță de Români și în Istria, care se ține acum de Italia. Și numai cu multă jale ne aducem aminte, că limba noastră românească se vorbește pe vremea și în Galizia, unde erau vre-o sutăzeci de sute românești, în Slavonia (între Dunăre, Drava și Sava), în Marea (Cehoslovacia), Silezia și chiar și în Dalmația, unde în anul 1875 a murit cel din urmă Român bătrân, care a mai știut rugăciunea „Născătoare de Dzeu“ românește.

Dar nu numai noi Români, cari trăim și azi încă pe o întindere atât de mare de pământ, vorbim limba românească. În Transilvania, cu toate opiniile guvernelor ungarești de-a ne învăța limba, ea a rămas încă în mare măsură limba, cu care se înțeleg cele două popoare venite aici, Sașii și Ungurii, mai ales țărani, unii cu alții. Mai de mult eră lucrul acesta și mai obișnuit, ba se povestește chiar, că Sașii din jurul Bistriței când se întâlneau cu cei din jurul Sibielui sau al Brașovului vorbeau românește unii cu alții, căci nu se puteau înțelege unii cu alții în dialectele lor nemțești, iar pe atunci (înainte de a fi tradus Luther biblia în limbă germană literară) nemțele nemțești nu aveau încă o limbă comună. De albaștri și Sasul Heydendorff adevărate la 1772, că în Transilvania limba țării e cea românească. Mai știm din documente, că negustorii armeni din Transilvania corespondau cu cei din companiile de negustori greci din Sibiu, Brașov, Cluj, Măgurele și a. în limbă românească

scriind cu litere românești, nu cirilice sau bisericești.

Mulți au răspândit limba românească, printre străinii mai îndepărtați, Români din Dacia inferioară, mai ales cei din Mantenia. Această țară atât de bogată dela Dzeu și cu oameni prea primitori au atras încă de demult mii și zeci de mii de străini din Peninsula Balcanică, cari muncind, mulți înșelând și jefuind găseau hrană îmbelsugată și făceau avere. Acești străini erau mai ales Greci, Bulgari, Albaneji și Sârbi, de vre-o sută de ani încoace și Evrei. Mulți îndrăjeau țara atât de tare, încât nu mai plecau din ea, cei mai mulți din ei, de o lege fiind cu Români se româneau (se făceau Români). Bar cei ce plecau duceau și dac cu ei până în ziua de azi cunoștința limbii românești. De aceea nu e mirare, că astăzi găsim prin Bulgaria, Serbia, Turcia, Grecia până și prin unele porturi din Marea-Mediterraneană, ca în Smirna (Asia), Alexandria (Africa) mulți oameni, cari știu românește. Dar și în vremurile mai vechi, limba românească trebuie că a fost bine-cunoscută în părțile de meazăzi-răsărit ale Europei, căci s'a păstrat un document foarte interesant pentru noi: Negustorii din Polonia au cerut dela Sultaniul Balazid un act, care să le garanteze trecerea liberă prin toate țările stăpânite de el. Balazid a dat acest act, cu sigil împărătesc și scris în *limbă românească*, la anul 1464.

Dacă privim la limbile vorbite în vecinătatea noastră, trebuie să constatăm cu mândrie, căci nici chiar limba unor popoare mai mari nu e așa de răspândită ca a noastră. Nu mai vorbim de cea ungurească, pe care nu o înțelege nimeni, îndatăce ești afară de Transilvania sau de Ungaria de azi. Chiar și în Transilvania însă abia de-o știu jumătate din locuitori și nu va trece mult, de numai Ungurii vor mai înțelege-o. Dar nici chiar limba rusească nu e așa de răspândită, afară de Rusia, cum e a noastră afară de granițele României.

Victor Lazăr.

Adevăruri Cooperatiste

Cooperatia urmărește: înfrățirea solidarității omeniilor, întărirea moralei omenești și organizarea consumației prin producție; și are la bază: dreptul de proprietate al individului, muncă și corectitudinea, spre mare deosebire de socialismul bolnav numit „bolșevism“ sau „comunism“ care urmărește proprietatea corectă.

A face cooperatie nu înseamnă că e gâștea totală dela stat; ci a te organiza folosindu-te de avantajele ce ți le dă statul spre a învingea nevoile tale.

ORASELE BASARABIEI

Cetatea-Albă

Lângă orașul cu acest nume se găsea în timpurile vechi, pe malul Limanului Nistrului o falnică cetate, ale cărei ruine se văd și astăzi. De jur-împrejur înconjurată cu un șanț, ce se umplea cu apă, zidurile ei de piatră lucă destul de bune, în mare parte, subteranele nestăruite, ce se găseau boltite pe dedesupt, cu urmele fostului castel și a bisericii din interior, precum și turnurile și crenelele unde se așezau tunurile de apărare, vorbesc prezentului de civilizația trecutului. Prin frumusețea și măreția ei această cetate constituie unul din cele mai frumoase monumente istorice, asupra cărora trebuie să fie îndreptate toate privirile noastre. Rușii nu aveau nici un interes de dănsa, de aceea au lăsat-o într-o completă părăsire. Nu tot același lucru însă, trebuie să se petreacă și cu noi. Ea reprezintă icoana trecutului nostru istoric și pentru redeschitarea acestui trecut într-o regiune, care este mai înstărită decât altele. Comisia pentru cercetarea monumentelor istorice nu trebuie să treacă cu vederea acest lucru. Este nevoie, ca deocamdată să se dea cea mai mare atenție tuturor monumentelor istorice, din regiunile atipice și apoi celor din vechiul regal, adunându-se prin această cale, marturiile trecutului originii stăpânirii noastre strămoșești.

Dacă la popoarele apusului s'a dezvoltat așa de mult conștiința națională, faptul se datorește și atenției ce s'a dat tuturor rămășițelor vechii civilizații și trecutului istoric al acestor popoare. Nimic nu poate să înalțe mai mult sufletul și să mărească demnitatea conștiinței naționale la un popor decât cunoșterea trecutului lui, căci atunci chiar cei mai încrezuți de

obârșia neamului, din care fac parte, își formează propria și reala lor convingere despre ceiace în adevăr sunt și ce trebuie să fie pe viitor. Dacă pentru moment, având în vedere greutățile noastre financiare, nu poate fi vorba de o restaurare a acestei frumoase monument din Cetatea-Albă, cu toate acestea nu este mai puțin adevărat că nu trebuie lăsat ca să se ruineze complet, după cum se poate constata astăzi. Cu orice preț trebuie menținut și îngrijit pentru ca să nu coste restaurarea lui mai mult, mai târziu. Cum este lăsat astăzi în cea mai strânică părăsire și fără nici o pază și cum piatra și alte materiale sunt așa de scumpe, se pot ridica materialul din dărâmurile vechii cetăți, sbucându-se astfel, astăzi teraștia întreagă a acestui monument istoric.

Acest monument trebuie păstrat dacă nu pentru altceva, cel puțin pentru amintirea sfântă a acelor strămoși ai noștri morți sub zidurile acestei cetăți apărând frumosul pământ al Moldovei de invazia păgânilor, ce voiau să ne străvească întregul neam românesc.

* * *

Prin îngrijirea și luarea de măsuri, de pază a vechii cetăți, vom arăta că suntem un neam ce ne cunoaștem menirea în viață, și care având în vedere numai ordinea și disciplina socială, lucrăm la încheierea și consolidarea noastră, bazată pe muncă și vitejia strămoșilor noștri, ce cu multă trudă ne au lăsat un pământ rodnic și o mândră țară. Pe vrednicia și munca viitoare a tuturor bănilor români, ca și sunt pe deplin convingeri de datorita ce trebuie să o abă față de neamul și de patria lor. C. V. Ursuleac.

Trece Valul

de Mihal Codreanu

Auzi comanda marelui Traian?
Metalic sună glasul prin ruine:
„Române, trece valul peste tine,
Aține-te cu pieptul tău Roman!”

Pe Mircea, pe Mahai și pe Ștefan,
I-auzi strigând în ceasul care vine?
„Ca'n Turda Razboeni, ca la Rovine,
Ridica-ți oșelitul buzdugan!”

Române la chemarea strămoșească,
Nu'ncepe sângele să-ți elocotească,
Prin văi și dealuri, prin păduri și munți?

Ori ți-ai pierdut de-apururi idealul?
Ce, nu mai poți furtunile să'nfrunți?
Române peste tine trece valul!

Trei Ingeri sboară

de Ion Pillat

Trei ingeri sboară'n asfințit;
Doi tac și unul a grăit:
E liniștea atât de mare
Aud a florilor saflare.

Trei ingeri sboară'n asfințit;
Doi tac și unul a șoptit:
E liniștea atât de sfântă...
Aud cum stelele ne cântă.

Trei ingeri sboară'n asfințit;
Toți tac și unul a gâdit:
Ce șoptote înfricoșate...
Când o inimă'ce băt.

CRONICA ECONOMICA

Toate învățăturile economiei, a le științei ce se ocupă cu circulația averilor, au un singur scop și anume: belșugul și ieftinătatea.

Belșugul este născut din muncă, ieftinătatea se naște din belșug.

Cu cât o țară este mai îmbelșugată și viața este mai ieftină, cu atât locuitorii acelei țări, au vreme să muncească și pentru luminarea minții și înălțarea sufletului, nu numai pentru mâncare.

În țările sărace, munca grea nu da răgaz oamenilor să mai citească o carte înțeleaptă sau o gazeta bună spre a ști ce se mai petrece în lume, fiind că toate ceasurile lor trebuie să le jertfească numai pentru hrana zilnică.

Țara noastră blagoslovită de cel sfânt, este îmbelșugată cum nu este o altă țară pe lume. Belșugul natural, bogățiile pământului ei mănos, prin munca face să se știe că România noastră este țara cea mai avută din câte țări se cunosc.

Munca locuitorilor ei nu e decât deslășurată în întreaga țară și în toate direcțiunile scoate la lumina zilei, aceste bogății nesfârșite și face cu traiul în țara noastră să fie îmbelșugat și ieftin.

Cu cât această muncă este mai rănduită, mai cu dragoste făcută, mai temelnică, nu de mântuială, cu atât și traiul poporului este mai bun. Dacă traiul oamenilor e gospodăresc, și lumina patriei mai ușor, și învățătura se răspândește mai cu înlesnire.

Țara noastră este bogată și poporul nostru este muncitor chibzuit și orânduit.

Pământul țării, da recolta fără bataie mare de cap.

Rar de sânt locuri unde ogoarele au nevoie de îngrășăminte, mai peste tot pământul țării noastre, rodește negunoit.

Paduri nesfârșite acoperă munții, în tainele cărora se ascund metale scumpe. Pășunile bogate cresc ușor cirezi nesfârșite de vite.

Ape bogate brazdează în lung și lat țara. Mine de carbuni de aur și puturi de păcura sânt risipite pretutindeni cu dărnicie.

Și toate aceste bogății ce fac ca viața să fie îmbelșugată și ușoară, se pot aduna cu multă înlesnire.

Aceste bogății naturale, au făcut să năpădească mulți streini la noi în țară, unde câștigul erea mai mare și mai ușor, de cât în țările lor.

În toate chipurile și pe toate căile, folosindu-se de toate mijloacele au căutat să pună mâna pe izvoarele bogățiilor noastre.

Sprîjinindu-se între ei, adunând ban cu ban, au isbandit ca prin ajutorul lipsei noastre de cunoștințe, poporul ne fiind destul de luminat, prin ajutorul unor oameni dintre noi dornici de învățare ușoară, să cuprindă mare parte din pădurile noastre, din minele și puturile de păcura, industriile, și o bună parte a comerțului nostru.

Și cu nici un chip nu lasă să le scape din mâna aceste bogății. Multe țări vecine de și mai mari de cât a noastră, dar mai sărace țintesc la belșugul pământului nostru, pe cari ar dori să-l stăpânească. În trecut, atâtea neamuri streine, din pricina acestor bogății, au năvălit la noi în țară, ne-au furat din pământ și ne-au stăpânit atât amar de vreme.

Vitejia soldatului parci din țară ce rămăsese ne subjugată, a desrobii provinciile stăpânite de neamurile dușmane și a făcut România Mare de azi.

Streinii de neam, ce stăpâniseră provinciile deslășuite, streinii ce aveau în mâinile lor izvoarele mari de bogății, acești streini ce nu numai că nu au ajutat cu nimic la biruința noastră, dar ne-a stat împotriva, ne-au jefuit și ne-au vândut nu pot îngădui să li-se ia din mâna exploatarea bogățiilor țării noastre, pe cari le au dobândit pe preț de nimic.

De aceia prin frații lor risipiți pe tot întinsul globului pământesc, se străduiesc să scadă prețul banului nostru și au reușit, prin luptă, să vâre neînțelegerea între noi, zanzanii și ne mulțumiri între muncitori spre a provoca turbarari și revoluție în țară, dar aceasta nu vor reuși.

Luând pilda de la universala lor înfrățirea în bine și adunând ban cu ban să punem iar mâna pe toate bogățiile țării ce au fost a le noastre.

Înfrățindu-ne munca, strângând rândurile. Noi Românii, învățând temelnic și meserii și carte, să cumpărăm toate averile dușmanilor noștri spre ai alunga cu o clipă mai de vreme din țară.

Ori cât de dulci ar fi primiriile încărcate cu conștientivita postelor de câștig, să nu ne fure lăcomia și averile ce ne-au rămas să nu le mai înstreinăm.

Frații Români nu mai vindeți averile voastre la streini ori cât de mare ar fi prețul ce v'îl oferă.

Grănele voastre îmbelșugate adunați-le la un loc, voi între voi Românii și vindeți-le la oală fără misiții ce s'au îmbogățit din buna voastră credință. Adunați-vă la oală toți muncitorii, ca uneltirile vrășmașilor să nu mai poată sparge zidul înfrățirii voastre.

Țara noastră bogată, cu belșugul ei născut din muncă cu viața ieftină trasă din belșug, să fie numai a noastră a Romanilor și harul Dumnezeuiesc al acestui pământ blagoslovit, să ne ferească viața numai a noastră a Romanilor, ce am strepit pământul cu sângele nostru, ce i-am aparat brazda cu piepturile, cu viața noastră și a generațiilor noastre trecute.

Dr. Talaleu Economu.

Bibliografie

Foala diecezană organul episcopiei ortodoxe române a Caransebeșului apare Duminică. Abonamentul anual 18 lei.

Țara lui Hübsch. Apare în Iași sub direcțiunea D-lui George G. Maxim publicist. Abonament 20 lei anual. Organ personal, bilunar de desințitate politică, morală socială și economică.

"Dreptatea" Cernăuți. Ziarul Partidului Poporului. Abonament anual 150 lei, 1 leu numărul.

"Democratul" Cernăuți. Director Const. Cehau Răcovița. Abonamentul 100 lei anual. Ziarul este scris în Românește și Nemțește.

"Foala pentru Popor" Apare în Craiova sub conducerea unui comitet de profesori și scriitori cunoscuți. Articolele se vor trimite D-lui Profesor I. Gelep Craiova.

"Cuvântul" Drăila. Ziar independent de sub direcțiunea apreciatului nostru conitate Marcel Stănescu și editat de marea editura "Ancora" a cunoscutului om de bine bun român și iubitor de popor L. Calafeteanu. Abonament anual 120 lei.

Incunoștințare.

Domnii Autori și editori sânt răgați să ne trimită lucrările Dior spre a fi anunțate în gazeta noastră.

Asupra lucrărilor anunțate vom reveni cu dari de seamă.

Anunciurile si Reclamele

se primesc la Administrație Cluj, Strada Dorobanților No. 11 □ □

Viața Pământului și Viața pe Pământ

A doana zi fui deșteptat de primele raze ale soarelui, ce ca valuri de schânteii aurii, în goana lor după întunerecul nopții, ascuns tiptil prin văle umbroase ne învăluiră — pe moșneag și, pe mine — într'o mreașă amefitoare de foc; iar în jurul nostru roua, lacrimile de duiosie ale nopții străluciau în mil de culori vii, schimbând pajistea verde ce ne servisă de așternut, într'un covor ca din povești, lucrat în fir de aur și petri nestimate.

— Bună dimineața nepoate, — îmi șoptește blânda voce a *Timpului*, — ai dormit bine și te sînți inviorat acum? Somnul ți-a fost cam sbuciumat, căci toată noaptea ai vorbit de soare, de stele... de toate și multe, ce să ți mai spui eu...

— Cumsă nu fi visat, după atâtea minunății auzite asară. Cum văd dumneata nu ai dormit de loc?

— Așa sunt ursit eu nepoate, să stau vecinic veghiător, toate să mi treacă pe supt ochii.

Moșneagul să așază mai bine pe lespede ce l servea drept scaun, își scutură odată capul spre așa mai pune în regulă plețele, iar cu degetele l lungi și osoase mă prinse de mână atragându-mă la dânsul și aștinându-și ochii drept în față mei, — cu o privire ce pareă ca două săgeți, ce îmi pătrundeau creierul — își începu astfel povestirea întreruptă în ajun.

— Ian privește soarele; vezi l cât e de luminos? simți cât e de ferbinte? și toate aștea le simți la 150.000.000 kilometri, ce ne desparte de el. Nici nu să poate pătrunde cu mîntea cam cât de mare e căldura și lumina la suprafața lui.

Și cum e soarele azi de luminos și cu căldură, așa au fost întru întâi, atât pământul cu luna, cât și toate celelalte planete și sateliți ale sistemului solar, atunci când și-au luat ființă aparte, desfăcându-să din materia generală, ce le coprîndea pe toate împreună cu soarele.

Azi nu să mai aseamănă, căci toate afară de soare, și-au pierdut lumina și multă din căldură.

Era și drept să fie așa, căci dacă ai încălzi până la roșu—alb, în foc, două ghulele de fier, una cât măciulia unui ac din cele mici și alta cât roata carului de mare și le'am lăsa să să răcească; pe când cea mică va perde căldura numai de cât, la cea mare va trece mult până să să răcească și ea.

Și pământul ce e de vre'o

1.350.000 de ori mai mic ca soarele s'a răcit mai cu ușurință; iar luna ce e și mai mică a pierdut căldura cu mult mai repede de cât pământul.

Răcirea pământului nostru s'a întâmplat nu așa dintr'o dată, ci pe încet pe încet; mai întâi substanța gazoasă a devenit lichidă, în tocmai cum să prefac aburii norilor în picuri de apă; apoi această masă lichidă a început a prinde o coajă tare, solidă la suprafață, cu timpul s'a îngroșat și să îngroșă meru și astăzi.

De și să înghebasă o scoarță destul de groasă la suprafața pământului, totuși substanțele ce constituiesc azi aerul precuru și apa să găseau tot în stare gazoasă, tot în stare de vapori.

Dar coaja solidă a pământului nu putea rămâne fără să să îndotască. Ți-aduci aminte, nepoate, cum fierarii încălță roatele cu șină?, că ei făuresc șina mai scurtă decât înconjurul obezilor, apoi o încălzesc bine ca să să mai întindă, și punând'o pe roată, șina prin răcire să micșorează și numai așa să strânge bine roata.

Ori ce corp cald prin răcire își micșorează volumul. Tot așa pate și sămburele lichid al pământului.

Și după cum un măr lăsat în cameră, perzând apa, cea ce face să l scada miezul, coaja începe să l să sbărcească cautând să stea vecinic în legătură cu el, tot așa și coaja pământului cautând să stea continuu în contact cu sămburele lichid al lui, ce prin răcire să micșora, a început să să sbărcească dând naștere la adâncături și ridicături.

Aceste văi prime au fost cu timpul umplute de ape, ce au căzut pe întinsul uscatului sub forma de picuri din nori, și prin răcire s'an condensat.

Așa că în timpurile acelea, pământul ce locuim noi astăzi era astfel alcătuit: la exterior o atmosferă grea, înbăxită de nori groși și mai caldă mult ca o baie de abur; cât ți-ar fi văzut ochii de jur împrejur numai apă lucie și liniștită formând oceane, mări și bălți, ce erau străbătute ici colea de insule, singurile măturii ale uscatului ce forma patul acestor ape mari; iar la interior, ca în pântecile unui cupitor de topit fierul, era sămburele lichid și fierbinte, cauza mării călduri, ce conținea și conține încă și azi în sânul său.

Înțeleg toate bine, dragă moșule, până acum, dar de ființe vii nu mi'ai vorbit nimic până acum.

— Ai răbdare nepoate, că toate sânt cu rostul lor.

— Mi-ți am vorbit până

zum, căci nu puteau să apară. Căldura era încă prea mare și apoi atmosfera în timpul acestei de careți po-vestii, era așa de încărcată de gaze vătămătoare, că viața nu putea să ia naștere.

Numai după ce căldura a mai scăzut și aerul s'a mai curățat, a născut și ființe vii pe pământ.

— Tocmai asta ași vrea să știu, cum a putut lua naștere această viață.

— Te-ai întrebat vre-o dată cine face să nască viața în sămânțele sămănate primăvara?; cine face să învieze totul în natură după o iarnă lungă și grea, ce părea că înmormântasă viața sub lintoliul alb al zăpezii?

— Cum nu! Primăvara viața mijeste numai când căldura mai ales și lumina soarelui începe să se simtă mai cu putere.

— Ei bine, tot căldura și lumina soarelui, care întregesc și azi viața, tot ei, zic, a făcut să nască și prima viațate pe pământul nostru.

— Mă iartă că te întrerup, dar dumneata spui mereu „pământul nostru” și zici că te numești Timpul.

Pare că ai fi legat mai mult de Pământ, pe când eu credeam că Dumneata și cu Spațiul santeți două măsuri ale Țării sau Universului și tot așa de nemărginite ca și acesta.

— Așa s'ar părea dintr'o dată. Dar voi oamenii, ca să puteți cuprinde cu mintea aceste două cătini nemărginite, ați căutat să le măsurați. Pe Spațiu îl socotiți cu metri, ce nu e decât a zecea milioana parte din sferul în-

conjurului Pământului, iar pe mine, Timp, cu: anul sau timpul unei învârtiri a pământului în jurul Soarelui, împărțit în luni sau timpul unei rotiri de Lună în jurul Pământului; aceasta împărțită în zile sau timpul unei rotiri a pământului în jurul lui însuși, ziua în ceasuri, ceasul în minute și acestea în secunde, ce nu-s mai mari ca o clipita.

Timpul unui an îl socotiți că e de 365 zile, 5 ceasuri 48 minute și 54 secunde; dar dacă ți-ai închipuit, nepoate, că, ești în univers, nelegat de nici unul din corpurile cerești, ce plutesc în el și nici să știi aceste măsuri inventate de oamenii pământului și nici pe cele ce le-o fi inventat locuitorii altor lumi cerești ca pământul; ai vedea că timpul nu există și că spațiu în nemărginirea lui nu să poate cuprinde și nici judeca cu mintea. Timpul nu există de cât pe pământ, după cum vezi și e legat de mersul lui în spațiu. Oamenii l'au născocit să și poată da samă mai bine de scurgerea zilelor vieții lor și de modul de înlanțuire al faptelor din trecutul omenirii.

Astfel vezi bine, nepoate, că eu sunt legat de viața acestui pământ și numai de el în tot Universul.

Și acum odihnește-ți mintea puțin ca să poți pricepe mai ușor cum a luat naștere viața pe pământ și cum s'a desfășurat de atunci și până azi, când face cea mai variată și mai frumoasă podoba cu care Atotputernicul a împodobit uscatul și apele.

I. P. Voilești,
profesor universitar.

cu o stropitoare sau cu un vas oarecare, așa că tot corpul să ude în scurt timp. Apoi iasă din cadă și cineva îl șterge și îl freacă cu un ciarșaf până să usucă bine corpul, după care, să îmbracă și să plimbe puțin. Aceste spălături generale să deosebesc de duș prin faptul că apa curge dealungul corpului fin, în loc de a-l isola (lovii) cu putere, și ele sunt mai puțin excitante (ajătătoare) și să potrivesc mai bine la cei cu temperament prea slab sau prea nervos, cari nu ar putea suferi dușii.

Dușii să întrebuințează mai des și cu mult folos în multe boale. Prin cuvântul duș, să înțeleagă o coloană de apă care isbește cu o putere oarecare o parte a corpului cu scopul de a schimba impresiunile periferice, de-a înțeși forțele sau a determina unele reacțiuni locale. Dușii sunt de două feluri: generali și locali.

Dușii generali. Aci avem mai întâi dușii în formă de ploaie, în care, apa cade dintr'o stropitoare, cu găurele mici și multe; stropitoarea aceasta este cam la înălțime de 2 până la 3 metri; Apa cade cu putere asupra omului (la femei capul este bine să fie protejât cu o scufă de cauciuc). După dușii omul trebuie să fie șters repede și fricționat (frecat), sau să îi facă masaj (trăsături), apoi să îmbracă și merge la plimbare. Durata unui astfel de duș, făcut cu apă rece nu trebuie la început să treacă de 12 secunde. Dacă apa rece este cu greu suportată, dușul să poate face cu o apă care are 15—20 grade.

Apoi avem dușii în coloană, cari să fac îndreptând spre suprafața corpului, afară de cap și de piept, o coloană de apă dintr'un tub (țeavă) cu un diametru de 2 centimetri.

Dușii în formă de lame concentrice, cari să fac cu o stropitoare ale cărele găurele sunt înlocuite prin două despicături circulare concentrice, cu deschizătura de un milimetru fiecare; ei înlocuiesc cu succes dușii sub formă de ploaie.

Dușii în formă de cerc sau de paș, cari să fac cu un aparat compus din 9—10 cercuri de metal suprapuse în mod orizontal pe o coloană verticală, departe între ele de 12—15 centimetri și având fiecare o mulțime de găurele de câte un milimetru diametru; fiecare cerc poate funcționa și separat. Aparatul este de obicei completat cu un duș în formă de ploaie. Acest fel de duș este foarte excitant (ajătător) și nu trebuie făcut decât după porunca medicului.

Dușii mobili, cari să întrebuințează mai cu ușurință și mai des; să instalează foarte ușor potrivind (adaptând) un tub de cauciuc de lungimea voită la conductu de apă; acest tub are la extremitate un robinet la care să poate fixa un aparat pentru stropire sub formă de ploaie, de evantai, etc. Temperatura apoi în acest duș poate fi rece sau caldă în mod alternativ. Operatorul fiind în mână tubul de cauciuc al aparatului îndreaptă aruncătura apoi pe diferite părți ale corpului, putând face astfel un duș general sau local. Bolnavul trebuie să steie cam la 2 metri de operator.

Dușii locali sunt acei cari să îndreaptă spre anumite regiuni ale corpului. Astfel sunt dușii cari să aplică în regiunea ficatului, a șelilor etc.

Intru cât privește temperatura apoi, dușii să împărț în: dușii reci cari să întrebuințează mai mult; dușii temperați, cu apă caldută; dușii scormanți, cari constau în un duș cu apă caldă, urmat de un duș cu apă rece, cel dintâiu prelungit și ajungând gradat până la cea mai înaltă temperatură suportabilă, iar cel de al doilea mai

scurt și urmându-i fără întrerupere; dușii alternativi, cari constau în aplicațiunea de mai multe ori repetată de un duș cald și de un duș rece, amândoi de durată scurtă și egală.

Pentru dușii reci apa va avea 10—13 grade, niciodată mai puțin de 8 grade, dacă nu vrem ca dușii să fie dureroși și reacțiunea greoaie. Puterea cu care apa isbește corpul atâră de înălțimea la care este pus rezervorul: nu trebuie să dăm o putere prea mare pentru ca să nu producem asupra pielii loviturii prea simțite, dureroase; ea trebuie să fie potrivită după starea de impresiune a bolnavului și după efectele pe cari vom să le obținem. Durata dușilor trebuie să fie foarte scurtă la început: un sfert de minut, o jumătate de minut. Dușii să vor face de obicei vara; să pot începe din primăvară, continuându-să până toamna.

Apa rece venind în atingere cu corpul produce la început strângerea vaselor (vinelor) întind curentul sânguin, apoi largirea vaselor cu încetinirea acestui curent. La începutul unui duș mișcările respirației (răsuflării) devin mai viți, apoi mai încete, mai largi și mai adânci. Excitațiunea (întărătarea) produsă de frig asupra nervilor senzitivii dela suprafața corpului lucrează asupra măduvii, care la rândul ei propagă această excitațiune asupra nervilor motori (ai mișcărilor).

Idroterapia sau cura cu apă rece întrește (stimulează) și regulează înervațiunea, circulația sângelui, producerea căldurii corpului, nutrițiunea și obicinuid pe om să reacționeze sub lucrarea apei reci și obicinuește a reacționa în contra frigului.

Idroterapia este bună la toate vrăstele, afară de copii dela 6 ani în jos, și la amândouă sexele. Atât baia ca și dușii reci să vor face pe nemăncate, cu stomacul gol. Durata unei confundări în apă rece, sau o unui duș trebuie să fie scurtă și întotdeauna să vor face la urmă fricțiuni, masaj sau exerciții corporale (plimbări).

La persoanele cu temperament sângvin (sângeroase), cu constituție puternică sunt mai bune băile, sudăziunile, afuziunile și spălăturile decât dușii, cari sunt mai buni pentru persoanele limfatice, pentru gutuși și reumatizanți, însă cu băgare de seamă la oamenii cari sufer de nervi. La femei dușii să vor recomanda numai în anumite cazuri și cu precauțiune. Dacă corpul s'a obicinuit cu dușii, acestia pot fi de mare folos. Idroterapia nu este bună la oamenii cari sufer de boale de inimă, de piept și de unele boale de piele, nici la oamenii supuși la congestiuni (îngrămădiri de sânge în vr'o parte a corpului) și la curgerii de sânge.

Ea însă este foarte bună la limfaticii, la scrofuloși, acărora rezistență este mare și cari nu sunt nevoși, la anemicii (lipsă de sânge) și ea trebuie aplicată fără șovăire. La oamenii nervoși însă trebuie la început să-i obicinuid încetul cu apa rece și numai după aceea să-i supunem la idroterapie mai energetică.

Tratamentul cu apă rece este bine să înceapă primăvara sau toamna, și să să continue și iarna pentru ca sub influința frigului din afară și a excitațiunii produse de idroterapie să să repare forțele și să să activeze funcțiunile. Idroterapia este bine să să facă într'un stabiliment special și sub direcția unui medic. Dacă aceasta nu să poate, vom mărgini tratamentul numai la spălături reci, afuziuni reci, la fricțiuni și înveliri în ciarșafuri reci.

Dr. Vasile Bănu,
Autorul Dicționarului săcătău.

Săptămăna externă

De peste hotare

Săptămăna aceasta n'am avut vești prea multe de peste hotare. Fapte mai puține s'au întâmplat. În schimb întâmplările vechi, războaie și sfaturi de pace, se prelungesc, fără să se mai sfârșască. Astfel grecii după ce-au pregătit două luni ofensiva contra turcilor naționaliști de sub conducerea pașei Keikal, au dat atacul și-au câștigat unele localități în Asia Mică. Aliații noștri pentru a nu da însă prileg turcilor revolțai, să ocupe Constantinopolul, l'au declarat neutri, adică nici o onora nici a altora, și n'a mai lăsat carăbăile grecești în strămtorile Bosforului și Dardanelor. Neutralitatea Constantinopolului ne priește de minune nouă românilor cari nu suntem siguri de libertatea mărilor decât atunci când corăbăile marilor noștri Aliați veghează la apărarea lor.

La Paris conferința adică o consfătuire între reprezentanții Angliei Franței și Jugoslaviei, adică Serbiei mari, a hotărât ca din cele 6.5 la sută procente cari se cuveneau României, Cehoslovaciei, Serbiei, Poloniei, Sienului și altor state din despăgubirile ce le plătesc germanii, — să se dea Jugoslaviei 5 procente și restul de 1.5 procente să se împartă la toate celelalte state, între cari și România. Această veste a întărit toate inimile românești pentru că meritul noastre n'au fost răsplătite de marii aliați. Sperăm totuși că până la sfârșit lucrările se vor îndrepta. Dl Titulescu ministru de finanțe a promis că ocazia discutării bugetului adică totalului cheltuelilor statului, va vorbi și de despăgubirile de război arătând cum se face că aliații au prețuit atât de puțin sacrificiile României.

În Franța primul ministru Dl Briand a arătat care va fi politica externă a mării noastre patriene. Între altele a spus că va veghea la aplicarea tratatului de pace din Versailles încheiat cu Germania și va lua măsuri ca aceasta să pedepsească cu acovărit pe criminalii războiului, un număr de ochii lumii cum a fost în procesul dela Lipsca:

Ungaria continuă războiul contra noastră și-a altor popoare și le subjugaeră până eri, prin puțificații de tot felul pe care le împrăștiie în întreaga lume. Astfel peste 400 mii broșuri se împart fără bani în întreaga lume arătând nedreptățiunea „națiunii maghiare” și cerând revizuirea păcii pentru a li se reda teritoriul vechiu. Ei mai arată deasemenea „crimele” ce le savărșesc românii în Ardeal, unde chinuesc populația maghiară. Tot în acest scop de-a răspândi minciuni au cumpărat ungurii la Roma o agenție de știri „Ștefan” care să le servească pe viitor. Pe scurt ungurii au în streinătate 24 de triniși, legături zilnice cu 18 mari ziare și legături săptămânale cu 182 ziare. Toate acestea numai și numai pentru a ponegri poporul românesc și a căuta să smulgă ființurile dezrobite.

Gubernul român a hotărât să răspundă la aceste minciuni printro contra propagandă ce va arăta lumii dreptatea noastră și minciunile ungurești.

O mare idee, care își a ce loc acum în apus este ideea de-zarmărei navale, adică limitarea corăbilor de război. Aceasta idee vine dela președintele statelor unite ale Americii Harding, și se bucură de o bună simire de

IGIENA ȘI MEDICINA POPULARĂ

Idroterapia sau cura cu apă rece.

Unul din cele mai bune mijloace naturale pentru vindecarea multor boale este idroterapia, adică cura cu apă rece.

Idroterapia a luat o desvoltare mai mare și mai sistematică începând din anul 1862, când țărănul Vichentie Priessnitz, din satul Grăfenberg în Silezia austriacă, după ce s'a vindecat pe el însuși de o frântură de oase cu ajutorul cârpilor înmuiate în apă rece, a început să încerce tratamentul cu apă rece și în alte boale obținând rezultate uimitoare. Faima lui s'a lăsat în tot ținutul din jur și bolnavii cu tot felul de boale alergau la el ca la isvorul tămăduirii. Mai târziu veneau bolnavi și din părți mai depărtate, apoi chiar și din țări străine; bolnavi de toată mână țărani și prinți, până și doctori vestiți veneau să și caute sănătatea acolo sau să să încredințeze de efectele miraculoase ale curei cu apă rece.

Această cură consta la început uproape numai din spălături, cu apă rece; mai târziu însă cura săncepea cu împachetarea udă, învelind bolnavul într'un ciarșaf prostire, lepedeu) uscat și în pături e lână, pentru ca bolnavul să ude bine. Împachetarea ținea —2 clasuri, după care bolnavul

intra într'un basin (havuz) cu apă rece, curgătoare, și după câteva minute ieșea, iar băiașul îl ușa ștergându-l cu un ciarșaf uscat, gros, apoi îl fricționa (frecă) pe tot corpul, după care bolnavul să îmbracă și mergea la plimbare timp de o oră; după amiazi bolnavul făcea numai dușii reci. Afară de acestea, bolnavul bea multă apă rece și ținea o dietă deosebită. Cam aceasta era cura de apă rece a lui Priessnitz.

Modurile de aplicare ale apei reci pe suprafața corpului sunt multe: cele mai de căpetenie sunt: abluțiunea (spălarea), băile reci și dușii. Despre băile reci am vorbit în numărul trecut al Culturii Poporului, așa că aci mă voiu ocupa numai cu celelalte.

Abluțiunea sau spălarea e neapărată pentru a întregi curățenia corpului. Omul trebuie să și spele cu apă cel puțin odată pe zi fața, gâtul și mâinile. Măinile însă trebuie spălate nu numai dimineața, ci și înainte de fiecare mâncare, ca să fie curate. Aceste spălături să chiamă parțiale și să fac de obicei cu apă și săpun, care curăță mai bine murdăria. Spălarea generală să face astfel: să desbrace omul, să așezează într'o puțină (cadă) și cineva li toarnă pe cap apă rece

caz că banii ce trebuiau pentru vapoare luau o bună parte din agonisirea popoarelor. Franța, Anglia și Spania au primit să înțeleagă înțelegere în acest scop reprezentanții lor se vor întâlni în Noembrie pentru a hotărâ. Pentru armata de uscat însă Franța a arătat că nu poate să o depășească deoarece Germania așezată doar momentul favorabil pentru a-i sări în spate.

MUNCA ȘI COOPERATIE

Cum se administrează o cooperativă.

După ce o cooperativă a fost constituită legal și actele publicate în Monitorul Oficial, dobândind personalitate morală și juridică, devine aptă de a face orice operațiuni comerciale și financiare, ca orice societate comercială, în conformitate cu statutele sale.

Cooperativele noastre românești au statutele lor tip, făcute și modificate în cursul timpului, după experiența dobândită. Cu toate acestea, în foarte multe cazuri, unele din articolele sale nu mai răspund scopului.

Pentru ca o societate să fie cooperativă în înțelesul strict al acestui sistem economic, fiindcă cooperativă nu este o viață nouă economică ci nu sistem de organizare economică; trebuie să aibă la bază sa următoarele principii, care nu trebuie modificate.

a) repartiția, beneficiul proporțional cu eșapăraturile fiecărui membru sau cu quantumul afacerilor făcute de membru cu cooperativă;

b) egalitatea completă a societăților la adunarea generală; adică un om, un vot;

c) vânzarea totdeauna pe prețuri normale;

d) nerepartizarea fondurilor de rezervă ale societății.

Din acest principiu din urmă, rezultă că și cei de pe urmă membri, ca și cei dinaintea sunt egali, în urmare, se îndeplinesc și vorbesc din St. Scriptură.

Foarte mulți și chiar majoritatea din cooperativii noștri, nu cunosc aceste principii; și, din această cauză, au o înțelegere cu totul contrară scopului.

Cei mai mulți dintre cooperativii noștri cred, că, făcând cooperativă — sistem — este dator să se aducă de toate lefii și bun și că fiecare membru care s'a înscris cu un capital oarecare s'a luat dreptul dar datorii, de loc.

Eh! bine, tocmai în acest diferend stă miezul cunoșterii cu adevărat a misiunii cooperativă.

A face cooperativă: a fi prin urmare un luptător pentru înfrângerea unui nou sistem de organizare economică, care are la bază — munca și dreptatea — nu însemnează a te înscrie ca membru și a aștepta totul dela direcțiune sau consiliu de administrație care, în cele mai multe cazuri, nu e la înălțimea misiunii ce i s'a încredințat; ci, din contra, a deveni fiecare membru un colaborator harnic și neobosit și un controlor discret și bine crescut.

Și dacă lucrurile astăzi nu sunt cum ar trebui să fie în cooperativă, aceasta se datorește, în cea mai mare parte lipsei de educație cooperativă ce le lipsește celor mai mulți; puținului interes ce-l depune pentru binele general și mai ales, acumăstere, scopului cu adevărat pe care îl urmărește cooperativă noastră — mai ales — în cece privește emanciparea și ridicarea noastră economică românească, pe noi înșine.

Și de ce? Fie că la baza cooperativității stând egalitatea membrilor; importanța capitalului nu-și are rostul, deci oricine, oricât de mare capital ar avea, tot un vot numai are ca și cel care are cel mai mic capital.

Dar, acest lucru, nu voesc a-l înțelege cooperativii noștri și foarte mulți, sunt atâtea cazuri, înțeleg că cooperativă este un nou mijloc de îmbogățire repede sau o armă politică nouă pentru noi sau vechii politicieni și caută a se folosi de ea, sub diferite forme.

Dacă cooperativă este singura luptă care poate recompensa bine și frumos pe cel ce a muncit cu dor, cinstit și corect pentru binele general aceasta nu însemnează că de foloasele ce ni le poate aduce să ne folosim în alt fel decât așa cum este corect și cinstit.

Intrând ca membru într-o cooperativă, trebuie să ai în vedere următoarele lucruri și să le respecti cu simțenie;

- a) să fii corect și cinstit;
- b) să cunoști statutele, regulamentul, legea, etc.;
- c) să alegi în consiliu pe cei ce merită, după faptele lor trecute, și nu după simpatii sau interese;
- d) să respecti statutele, regulamentul, legea, etc.;

e) să fii membru cu adevărat, adică, să colaborezi la toate pentru progresul cooperativă, fiindcă cooperativă progresând, progresezi și tu ca membru;

f) să nu fii un defăimător din obișnuință sau din invidie, ci din contra, să lupți contra celorlalți dușmani ai cooperativă.

De foarte multe ori mi s'a spus: „De ce să facem cooperativă sau să mă înscriu în cooperativă, dacă nu e mai ieftin că pe piață?”

Dar, cooperativă nu are de scop să vândă mai ieftin, fiindcă nu-i dă voie principiile, ci să facă educație, adică, să-l educe pe fiecare în sensul că, la cooperativă, beneficiul nu rămâne unul singur om sau la câțiva, ca în celelalte negocieri, ci se distribuie tuturor sub formă de primă de Consum la sfârșitul anului. Și atunci? Chiar dacă cumpăraturile au fost la fel ca cele de pe piață, când la sfârșitul anului se restituie membrului din câștig, nu câștigat? Oare acest lucru nu e așa de mare ca și lucrul din Bihor: cheulăna să stea în același buzunar cu economia, fiindcă câștigul dela sfârșitul anului nu e o economie?

Și-apoi și felul negocierii e cu totul altul la cooperativă față cu ceilalți comercianți.

Aurel I. Lepadatu.

INFORMAȚIUNI

Uneltirile Bulgariei. Vecina noastră Bulgaria a cărei violențe o cunoaștem cu toții a încercat să uneltiască în contra Greciei, promițând Serbiei Salonicul (un mare port al Greciei) în schimbul faptului că Serbia să-l garanteze neutralitatea în cazul unui războiu Bulgaro-Grec pe care ar voi Bulgaria să-l provoace. Prin-ministrul Serbiei D-l Pasici dându și seama de uneltirile Bulgariei nu a voit cu nici un preț să primească propunerea.

Propaganda în străinătate Guvernul nostru, prin noul buget a pregătit suma de 4 milioane lei care să se întrebuițeze pentru propagandă în străinătate în folosul României.

Războiul Greco-Turc. După câteva serioase înfrângeri suferite de armatele grecești, acestea au pornit la o mare și îndrăznească ofensivă culegând până acum frumoase victorii.

Reforma agrară în Ardeal.

După ce reforma agrară pentru vechiul regat a fost votată, s'a votat și reforma agrară pentru Ardeal așa că în curând țărani vor primi pământul ce-l merită fiindcă e al lor.

Impăcarea anglo-irlandeză

Se știe că de câțiva timp o comisiune engleză și altă irlandeză au început tratative în vederea unei împăcări. Aceste tratative au mers foarte bine dela început și în cele din urmă s'a ajuns la un rezultat foarte îmbucurător: împăcarea definitivă între Anglia și Irlanda.

Greva minerilor englezi. Greva minerilor englezi a adus Angliei o pierdere de 70 de miliarde de lei.

Ofensiva grecească. Marea ofensivă grecească pornită în contra turcilor continuă cu foarte mult succes. Armatele grecești înaintează spre nord; au trecut râul Gumenis au ocupat orașul Ermenti Dag și acum atacă orașul Kutabriei o poziție turcească foarte bine întărită. Prada de război luată de armatele grecești e foarte mare.

Țăranii ruși cer un Țar care să-l scape din dezastru.

Situația economică și sanitară este mai dezastruoasă ca oricând în Rusia și teroarea roșie, mai grozavă ca niciodată. Lăpușcăturile de oameni nu mai încetează. Toți țărani care formează 90 la sută din populație, vor din nou un Țar, dar un Țar democratic care să le înțeleagă și să le accepte dorințele lor. Ei vor ca acest Țar să fie ales de către o constituțantă a țăranilor. Țăranii sunt foarte iritați că s'a reluat comerțul cu bolșevicii, — ei socotesc aceasta ca o prelungire a existenței bolșevicilor. Ei formează liste negre cu numele celor care au fabricat mărfurile exportate și jură că li vor boicota fără milă, când va fi răsturnat regimul sovietic. De altfel bolșevicii nu mai au de loc aur. Situația în Rusia e disperată.

Tărgurile din Cehoslovacia.

În anul acesta vor avea loc în Cehoslovacia următoarele târguri.

1. Tărgul oriental la Bratislava dela 6—15 August a. c.
2. Al 2-lea Tărg Internațional la Liberec (Reichenberg) dela 13—21 August 1921.
3. Al 3-lea Tărg de Mostro la Praga dela 1—8 Septembrie a. c.

Vizitatorilor acestor târguri li se va acorda următoarele avantagii:

50 la sută reducerea asupra prețului voiajului pe toate C. F. Cehoslovace;

Reducere asupra taxei vizei pașapoartelor. Informațiunile și vizele vor fi date la Consulatele Cehoslovace din București, Cluj și Cernăuți;

Procurarea locuinței;

Informațiuni detaliate se va acorda:

1. Pentru Tărgul Oriental la Legațiunea Republicii Cehoslovace din București și la Consulatele din Galați, Cernăuți și Cluj.

2. Pentru al 2-lea Tărg Internațional din Liberec la reprezentanții târgului ș. a.;

D-l I. Grinfeld et M. Goldmann București, strada Sf. Apostoli 6.

D-l Max Adler et Jacques Weissmann, București, Strada Lucaci 94, precum și la Consulatele Cehoslovace din Galați, Cernăuți și Cluj.

3. Pentru al 3-lea Tărg de Mostro din Praga, la Comitoirul Popular Român, d-l Leo Margules, București, Pasagiul Român 12, precum și la Consulatele Cehoslovace din Galați, Cluj și Cernăuți.

CROMCA SĂPTĂMĂNEI

Votarea reformei agrare

Camera și Senatul a votat cu două treimi din glasuri, legea împărțirii pământurilor la țărani, în vechiul Regat, și a luat în discuție și legiuirea împărțirii pământurilor în Ardeal.

Legiuirea Regatului constă în un fapt vechiu, căci țărănimea se afla în stăpânirea pământului, încă din primăvară.

Era folositor însă să se treacă în Constituția țării, adică în legea legilor, drepturile țărănimei, ca neam de neamul răzășilor de azi să stăpânească în liniște pământul.

M. Sa Regele, a doua zi după votare a promulgat, adică a dat ordinul de aplicare a legii care a și apărut în Monitorul oficial, fiind de acum literă de evanghelie.

Astfel țărani au putut vedea în vechiul regat cum voiau să-i înșele unii ce spuneau că pământul nu se va împărți, iar cei din Ardeal să l'a aminte așteptând cu răbdare ziua împărțirii pământului și-a dreptății.

Di Averescu seful guvernului a dat cu prilejul înfăptuirii depline a reformei agrare un manifest către țărani în care spune între altele:

„Legea agrară a fost votată de corpurile legiuitoare ale României întregite și astăzi a fost sancționată de M. Sa Regele Ferdinand I.

„Aproape 3 milioane hectare din proprietatea rurală vor trece în stăpânirea țăranilor ca pământ cultivabil și pășune peste ceia ce-au avut până acum.

„Iubiți săteni, în proprietățile țăranilor chezășuită de cuvântul regal dat în primăvara anului 1917 de către M. Sa Regele Ferdinand, pe front chiar vitejilor soldați, cari stăvileau puhoiul dușman la porțile Moldovei, în proprietățile în scrisă în Constituția țării cu consimțământul pretinsec al tuturor partidelor ș. al tuturor oamenilor politici în vara anului 1917, când s'a hotărât ca peste două milioane de hectare să treacă din marea proprietate în mâinile țăranilor, în afară de ceia ce mai aveau de înainte; în proprietățile menite să asigure îmbunătățirea stărei țărănimei și deci prosperitatea țării, este azi consfințită pe veci prin lege și înscrisă în Constituția Țării.”

Apoi frumosul manifest după ce a sfârșit bune țărănimei încheie astfel:

„Fericit că am putut lua parte ca prim sfesnic al Tronului la această mare dreptate făcută țăranilor, le zic, din adâncul sufletului, în numele meu, în numele colegilor mei din Guvern și în numele Senatorilor și Deputaților cari votând legea au dovedit că nu v'ați pus în deșert încrederea în ei să-l stăpâniți sănătoși, pe veci, din tată în fiu!”

General Averescu.

Și în curând va veni timpul ca aceiași frumoasă reformă de dreptate să se înfăptuiască și pentru țărănimea din Ardeal.

Starea semănăturilor

Veștile ce vin din țară arată starea semănăturilor ca multumitoare, fără să fie însă strălucită. În adevăr cu toate că seceta de astă primăvară n'a dănuat atât fiind armată de ploii ce-au venit încă la timp în foarte multe părți, totuși furtunile ploie prea abundente, înundațiile grindina și alte

nenorociri au stricat mult câmpurile. Astfel în Banat furtuna și grindina a distors câmpurile în multe comune; în Bucovina și nordul Basarabiei niște viermi au mâncat sfecla și cartofii atacând apoi păpușoiul și trifoiul; în Istomița și Dobrogea seceta și apoi furtunile au distrus mult semănăturile; în Ardeal și sudul Basarabiei multe râuri au înundat ogoarele, sărăcind oamenii. Totuși după cum am spus starea semănăturilor e multumitoare și vom avea o recoltă mijlocie, putând face și un însemnat export, adică să vindem cu mare câștig peste hotare. De altfel au și început a veni negustori streini la cumpărare și în Basarabia. Fructele, ce sunt în mare abundență, au fost vândute deja acestora. De asemenea vinurile vor da mult rod iar vinul va fi mult deși nu prea bogat în alcool.

Pentru toate acestea putem mulțumi lui Dumnezeu și aștepta cu încredere viitorul.

De asemenea trebuie laudat mult, țărani care, îndată ce și-a căpătat ogorul lui nu s'a lăsat de l'a muncit cu sârguință, nelăsând nici un petec de pământ nelucrat.

14 Iulie în București.

14 Iulie este sărbătoarea națională a mării noastre aliate Franța. În această zi se sărbătorește a mințirea darămării Bastiliei, o cetățuie în care închideau regii țărani ce stăpâneau Franța acum o sută de ani și mai bine, pe oamenii cinștiți cari cereau dreptate, egalitate și fraternitate, între țiii aceluiași neam francez. Această darămare a fost făcută de popor care s'a revoltat atacând cetățuie ce servea de închisoare. Ideile de dreptate fraternitate și egalitate n'au rămas însă nu mai între hotarele Franței.

Ele au pătruns în toată Europa și de atunci servec ca bază de organizare a țărilor moderne, în cari poporul e stăpân, și tind să servească la legăturile dintre state, pentru această ziua de 14 Iulie se sărbătorește numaim în Franța dar în întreaga Europă.

Astfel în București s'a făcut în această zi un pelerinajiu la mormintele eroilor francezi căzuți pentru apărarea patriei noastre. Au vorbit generalul francez Petain și generalul român Bobrea.

De asemea la legațiunea Franței a fost o primire la care au luat parte autoritățile românești, colonia franceză și reprezentanții M. M. L. L. Regele și Regina.

Pacea cu Rusia.

Bolșevicii care totdeauna au avut o purtare dușmănoasă față de România au văzut că aceasta nu duce la nici un rezultat. Au căutat deci să facă o pace care să-i liniștească de grija armatelor române. În acest moment când ei au demobilizat; și pe de altă parte să le permită continuarea agitațiilor în țara noastră, pe care o împănăază cu agenți plătiți de-ai lor.

Guvernul a voit totuși să cunoască condițiile în cari bolșevicii înțeleg să încheie pacea și pentru aceasta a trimis delegați ce s'au întâlnit cu cei bolșevici pe Nistru într-o mică corabie românească. Nu se știe încă rezultatul acestor consfătuiri. În orice caz însă nu se va lua în discuție chestiunea Besarabiei care este definitiv încheiată, drepturile României fiind stabilită pe deplin.

Bucium.

BANCA ROMÂNEASCĂ

SOCIETATE ANONIMĂ

Capital Social 160,000.000 Lei

Sediul Central: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Băiți, Brașov, Bazargic, Chișineu, Cernăuți, Constanța, Galați,
Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NAȚIUNEI

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000

BUCUREȘTI

CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BANCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Ceho-Slovacia) etc. cum și în principalele orașe din țară

Execuți orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. —
Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri.
— Efectuează plăți și încasări. Emite oecuri și scrisori
de credit în țară și în străinătate. — Primște depuneri spre
fructificare. — Execuți ordine de Bursă. — Conturi curente.

A apărut

„COMORĂ SUFLETULUI“

care cuprinde:
cântece populare de iubire și despre fire
cântece de plugărie, păstorie și pescărie,
cântece ostășești, coliazi, urături, rugăciuni ș. a. pentru toate vârstele,
stările sufletești și îndeletnicirile
poporului român. □□□□□□□□

Prețul (128 pagini) Lei 4.

Revânzătorilor rabat. — Se comandă dela
Librăria „ȘCOALA ROMÂNĂ” din Suceava
(Bucovina). □ Costul se trimite înainte.

În Editura „Școlii Române” au apărut de asemeni și alte
cărți religioase — populare, de cântece, povestiri ș. a.
al căror catalog se trimite gratuit oricui îl cere. □
Spre a înlesni onor. cetitorii cunoașterea cărților noastre,
îi rugăm să binevoiască a ne înștiința în cari gazete
cărți de ei, ar dori să publicăm titlul și prețul cărților
□ noastre, care după cuprins sunt foarte folositoare. □

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comert s. p. a.
Cluj, Strada Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vărsat

Secția de Bancă. ● ● ● / Secția de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hăgeș, Satu-Mare.
Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga
și Viena.

ANUNCIURILE și RECLAMELE se primesc la Administrație Cluj, Strada Dorobanților No. 11